

Meeste consumenten vinden Nutri-Score nuttig

Vanaf 2024 voert Nederland de Nutri-Score in. Het nieuwe voedselkeuzelogo moet consumenten helpen om gezonde keuzes te maken. Er is echter ook kritiek. Snappen Nederlandse consumenten wel hoe de score werkt, en zal de score effect hebben? Een enquête.

IN HET KORT

- Ruim tachtig procent van de Nederlanders vindt de Nutri-Score informatief.
- Een deel van de consumenten verwacht producten te kiezen met betere Nutri-Scores.

MARTIJN HUYSMANS

Universitair hoofd-
docent aan de
Universiteit Utrecht
(UU)

GERO LAURENZ HÖHN

Onderzoeker aan de
KU Leuven

Vanaf 1 januari 2024 voert Nederland de Nutri-Score officieel in, wat ervoor moet zorgen dat consumenten gezondere keuzes gaan maken. De Nutri-Score geeft met een kleur op de verpakking aan hoe gezond een product is, vergeleken met andere producten in dezelfde categorie, en is gebaseerd op de voedingswaarde. Informatie over de voedingswaarde is al verplicht op de achterkant van de producten, maar de Nutri-Score vat deze informatie op een intuïtieve manier samen, met een logo op de voorkant (figuur 1).

De Nutri-Score wordt berekend door negatieve elementen te vergelijken met positieve. Voor energie, suiker, verzadigd vet en zout krijgt een product strafpunten. Groenten, fruit, noten, vezels en eiwit geven bonuspunten. De eindscore wordt vertaald naar een letter en een kleur. Volgens de Nutri-Score dragen de producten met een A (groen) met de grootste waarschijnlijkheid bij aan een gezonde voeding, terwijl producten met een E (rood) dat doen met de minste waarschijnlijkheid. Het voedselkeuzelogo is in Frankrijk uitgebreid getest en ingevoerd (Julia en Hercberg, 2017; Julia et al., 2018). Het RIVM vergeleek de Nutri-Score ook met de bestaande Nederlandse richtlijnen zoals de Schijf van Vijf (Ter Borg et al., 2021).

Toch is er ook veel kritiek, zowel binnen Nederland als in de rest van Europa (Abboud, 2023; Kamsma, 2023). De Nutri-Score zou verwarrend zijn: producten zoals olijfolie kunnen een lagere score halen dan Cola Light of een diepsviespizza (Kamsma, 2023).

Dat roept de vraag op of de Nederlandse consumenten wel weten hoe ze de score moeten interpreteren en of het hen zal helpen dan wel verwarren. Wij zochten het uit met een enquête onder 300 Nederlanders, via het online-enquêteplatform Prolific, dat werkt met een vast panel. De respondenten waren tussen de 18 en 73 jaar oud, en in balans qua gender. Prolific garandeert in Nederland geen

exact representatieve steekproef, maar is wel representatiever dan veel andere online-panels (Palan en Schitter, 2018).

Consumenten kennen Nutri-Score al

Maar liefst 94 procent van de respondenten kende de Nutri-Score al, en 97 procent heeft de Nutri-Score al eens gezien op een verpakking.

De Nutri-Score blijkt ondanks de kritiek populair, want 68 procent is voorstander van het invoeren van de Nutri-Score in Nederland. Dat is net iets minder dan in een peiling van de Consumentbond, die voorstander is van de invoering (Van der Staak, 2019).

Nederlanders begrijpen het nut van de Nutri-Score ook redelijk goed. De Nutri-Score is met name bedoeld als vergelijking binnen categorieën. Dus niet om olijfolie met Cola Light te vergelijken, of yoghurt met ontbijtgranen. Als we hen de stelling voorleggen dat Nutri-Score informatief is, is 83 procent het hiermee (enigszins) eens. Dat is duidelijk meer dan de 47 procent die het (enigszins) eens is met de (onjuiste) stelling dat je er yoghurt en ontbijtgranen mee kan vergelijken.

Ondanks de positieve houding van consumenten en de verwachte gezondheidsvoordelen is niet iedereen blij met de Nutri-Score, zo blijkt in de persoonlijke opmerkingen die sommige respondenten aan hun antwoorden toevoegden. Voor bepaalde respondenten vereenvoudigt de Nutri-Score de complexe voedingskwaliteit van een product te veel. Daarom zien ze de Nutri-Score als misleidend, ook omdat het gebruik ervan niet altijd duidelijk wordt uitgelegd.

Gedragsverandering

Het uiteindelijke doel van de Nutri-Score is dat consumenten gezondere keuzes gaan maken. We stelden dan ook vragen naar gedragsverandering.

Figuur 2 toont de reacties op de vraag “Stelt u zich voor dat u aardbeienjam wilt kopen, maar de jam die u normaal koopt heeft een Nutri-Score D (oranje). Wat zou u doen?” De Nutri-Score lijkt effectief te leiden tot ander gedrag: 51 procent geeft aan een andere jam te kopen met een betere Nutri-Score, en 3 procent zegt iets anders te kopen dan jam. 18 procent zou zelfs meer willen betalen voor een andere jam. Iets minder dan de helft van alle respondenten geeft aan het product ondanks de Nutri-Score wel te blijven kopen: twee derde van hen doet dit ondanks de matige Nutri-Score, en ruim een derde omdat men verwacht de Nutri-Score niet op te zullen merken.

Bij een bekend beschermd streekproduct als *Gouda Holland* lijkt de kans iets kleiner te zijn dat mensen, vanwege de Nutri-Score, een ander, gezonder product kiezen (figuur 2). In vergelijking met de vraag over jam, zou een

Nutri-Score

FIGUUR 1

ESB

groter deel (58 tegenover 45 procent) hun gedrag niet wijzigen en het gebruikelijke product kopen.

Toch zou 27 procent een andere Goudse kaas kopen met een betere Nutri-Score, ook al is het geen Gouda Holland. Dit geeft aan dat een significant deel van de consumenten de Nutri-Score belangrijker vindt dan het feit of de Goudse kaas voldoet aan de kwaliteitseisen van Gouda Holland.

Beter dan de informatie op de achterkant

De Nutri-Score is met name nuttig wanneer deze ook consumenten bereikt die de informatie op de achterkant van de verpakking niet lezen. Momenteel leest slechts 32 procent van onze respondenten de informatie op de achterkant van de verpakking vaak of altijd, en 39 procent leest deze soms. Daarentegen leest 29 procent de informatie op de achterkant zelden of nooit.

In meer gedetailleerde analyses splitsten we de vragen over de gedragsverandering uit naar deze type consumenten. Van degenen die nooit of zelden de informatie op de achterkant leest, geeft 36 procent aan een andere jam te kopen met een betere Nutri-Score, en 25 procent een andere kaas. De Nutri-Score zou dus ook invloed kunnen hebben op het gedrag van degenen die momenteel niet naar de informatie over voedingswaarde op de achterkant kijken.

Bereikt ook mensen met gewichtsproblemen

Een mogelijk concreet gezondheidsvoordeel van de Nutri-Score is als het mensen zou helpen hun gewicht te beheersen. Overgewicht is namelijk gerelateerd aan gezondheidsproblemen, zoals diabetes en hart- en vaatziekten (MinVWZ, 2018).

We vroegen aan respondenten of ze in de afgelopen zes maanden hadden geprobeerd om gewicht te verliezen. Respondenten die gewicht hadden proberen te verliezen, gaven vaker aan een andere jam te zullen gaan kopen, met een betere Nutri-Score (57 tegenover 45 procent).

Implicaties

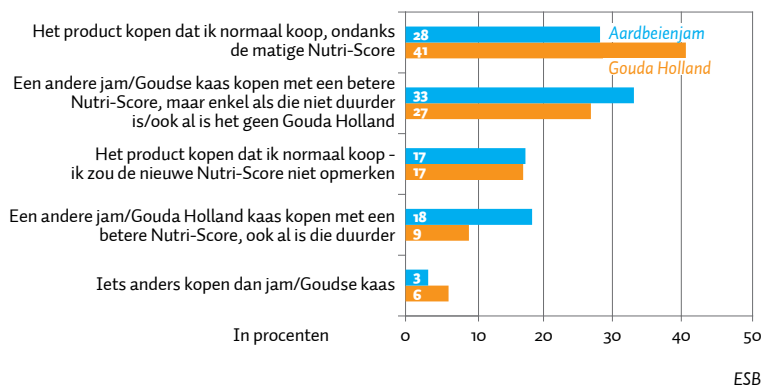
Informatiecampagnes bij de invoering zijn ongetwijfeld nuttig, maar lijken toch niet onontbeerlijk. Consumenten snappen het al behoorlijk, maar wel blijven een aantal consumenten het oneens over de berekening. Verdere aanpassing van de berekening, of voorlichting over de beperkingen van de Nutri-Score, zouden deze tegenstand kunnen verzachten.

De belangrijkste uitdaging voor Nederland ligt op Europees terrein. Als exporteur van landbouw- en voedselproducten is Nederland gebaat bij uniforme Europese wetgeving. Nu Nederland zich heeft aangesloten bij de Nutri-Score-coalitie, is het zaak om andere landen te overtuigen van de voordelen, zodat het voedselkeuzelogo snel in de hele EU kan worden ingevoerd (kader 1).

Gedragsreactie op aardbeienjam en Gouda Holland met Nutri-Score D

FIGUUR 2

De aardbeienjam / Gouda Holland die u wil kopen heeft Nutri-Score D (oranje). Wat doet u?

ESB

Europa verdeeld over de Nutri-Score

KADER 1

De Europese Commissie wilde het label al in 2022 EU-breed invoeren. Maar met name Italië is ertegen, en verbodt zelfs het vrijwillige gebruik van de Nutri-Score op verpakkingen die in Italië verkocht worden (EFA, 2022).

Een belangrijke reden voor het Italiaanse verzet is dat traditionele Italiaanse producten zoals Parmaham en Gorgonzola op de Nutri-Score slecht scoren (Höhn et al., 2023). Dat is op zich niet verwonderlijk, gegeven de grote hoeveelheden vet en zout. Italianen benadrukken echter dat individuele producten niet per se ongezond zijn, maar dat portiegroottes en het gehele voedingspatroon van belang zijn. Bovendien houdt de Nutri-Score alleen rekening met de aanwezigheid en hoeveelheid van bepaalde macro-elementen, maar niet met vitamines, mineralen en de andere micronutriënten. Verder wordt er geen rekening gehouden met het gebruik van voedingsadditieven (E-nummers),

ondanks de potentiële gezondheidsrisico's, en met het bewerkte karakter van het product. Traditionele producten die bijvoorbeeld zout gebruiken in plaats van E-nummers, worden zo in een minder gunstig daglicht geplaatst (Höhn et al., 2023). Hoewel de Nutri-Score in Frankrijk ontstond en als eerste werd ingevoerd, is er ook daar kritiek. Politica Carole Delga eiste op 11 juni op Twitter dat de Nutri-Score niet langer verplicht wordt voor erkende streekproducten zoals Roquefort. Kwade tongen beweren dat de iconische Roquefort gebruikt wordt door zuivelgigant Lactalis, die naast roquefort vele andere beschermde kazen produceert (Abboud, 2023). De Europese Commissie ziet zich nu geplaatst voor een moeilijke taak. Enerzijds wil ze vermijden dat de Europese markt fragmenteert, en dat ieder land zijn eigen gang gaat. Anderzijds lijken de uiteenlopende posities van de lidstaten alleen maar te verharderen.

Literatuur

- Abboud, L. (2023) Brussels should ignore industry bellyaching about food health ratings. *Financial Times*, 19 juli.
- Borg, S. ter, E. Steenberg, I.E.J. Milder en E.H.M. Temme (2021) Evaluation of Nutri-Score in relation to dietary guidelines and food reformulation in the Netherlands. *Nutrients*, 13(12), 4536.
- EFA (2022) Nutri-Score banned by Italian anti-trust authority. *European Food Agency News*, 9 augustus.
- Höhn, G.L., M. Huysmans en C. Crombez (2023) Healthy food traditions? Nutritional quality and food composition of EU geographical indications. *Q Open*, 3(1), qoado14.
- Julia, C. en S. Hercberg (2017) Development of a new front-of-pack nutrition label in France: The five-colour Nutri-Score. *Public Health Panorama*, 3(4), 712-725.
- Julia, C., F. Etilé en S. Hercberg (2018) Front-of-pack Nutri-Score labelling in France: An evidence-based policy. *The Lancet Public Health*, 3(4), e164.
- Kamsma, M. (2023) Hoe kan een pizza gezond zijn? De nieuwe Nutri-Score matcht moeilijk met de Schijf van Vijf. NRC, 13 januari.
- MinVWZ (2018) *Nationaal Preventieakkoord: Naar een gezonder Nederland*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, november. Te vinden op www.rijksoverheid.nl.
- Palan, S. en C. Schitter (2018) Prolific.ac: A subject pool for online experiments. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 17, 22-27.
- Staaik, B. van der (2019) *Consumenten vinden Nutri-Score goed idee*. Consumentenbond Nieuws, 8 oktober.